

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

NINA LAPÁČKOVÁ

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA ČESKÉHO A EVROPSKÉHO SOUDNICTVÍ

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Ivo Petruš, PhD.

Autor práce: Nina Lapáčková

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 27. dubna 2009

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Mgr. et Mgr. Ivo Petřů, PhD. za odborné vedení při realizaci této bakalářské práce.

ANOTACE

Hlavním cílem mé bakalářské práce bude podrobně porovnat evropský a český soudní systém a zjistit, do jaké míry jsou tyto dva soudní systémy rozdílné nebo naopak jestli fungují na podobných principech.

Celá bakalářská práce bude rozdělena do tří kapitol, které se budou zabývat porovnáním právních základů, organizační struktury a soudních funkcí obou soudních systémů. Dosažené výsledky poté zhodnotím v závěru a provedu tak srovnání rozdílů, které z práce vyplynou.

Stěžejní částí mé bakalářské práce bude druhá kapitola, která se bude velice podrobně věnovat popisu organizačních struktur obou soudních systémů. Pozornost bude věnována nejen jednotlivým článkům soudních systémů a jejich pravomocím, ale také soudcům a ostatnímu personálu, který se podílí na činnosti soudů a také jazykovému režimu používanému v soudních řízeních.

ANNOTATION

The main objective of my bachelor thesis will be the comparison of the European and Czech judicial systems. Further I will try to find out up to what level these two systems are different or whether they run on similar principles.

The whole thesis will be divided into three parts, which will deal with the comparison of the juridical base, organization structures and judicial functions of both judicial systems. The conclusion will be to evaluate the reached results and to make a comparison of the differences resulting from my research.

The crucial part of my thesis will be the second chapter, which will deal in detail with the description of the organization structures concerning both European and Czech judicial systems. Attention will be paid not only to particular elements of both judicial systems and their competences but also to judges and other people who participate in judicial proceedings and also to the linguistic regime used in judicial proceedings.

OBSAH:

ÚVOD.....	8
1. Právní základ evropského a českého soudnictví.....	11
<i>1.1. evropský soudní systém.....</i>	<i>11</i>
<i>1.2. český soudní systém.....</i>	<i>13</i>
1.2.1. ústavní pořádek České republiky.....	13
1.2.2. ostatní zákony a mezinárodní úmluvy.....	14
2. Organizační struktura.....	16
<i>2.1. evropský soudní systém.....</i>	<i>16</i>
2.1.1. soudci a další osoby činné v soudním řízení.....	16
2.1.2. jazykový režim evropského soudního systému.....	17
2.1.3. Evropský soudní dvůr.....	18
2.1.4. Soud prvního stupně.....	20
2.1.5. Soud pro veřejnou službu.....	22
<i>2.2. český soudní systém.....</i>	<i>23</i>
2.2.1. soudci a přísedící.....	24
2.2.2. jazykový režim českého soudního systému.....	25
2.2.3. Ústavní soud České republiky.....	25
<i>a) organizace Ústavního soudu.....</i>	<i>25</i>
<i>b) rozhodovací činnost Ústavního soudu.....</i>	<i>26</i>
2.2.4. Nejvyšší soud České republiky.....	27
2.2.5. vrchní soudy.....	28
2.2.6. krajské soudy.....	29
2.2.7. okresní soudy.....	30
3. Funkce evropského a českého soudního systému.....	32
<i>3.1. evropský soudní systém.....</i>	<i>32</i>
<i>3.2. český soudní systém.....</i>	<i>34</i>
4. Srovnání a hodnocení.....	36

5. Závěr.....	42
6. Česko-francouzský glosář.....	44
7. Résumé.....	46
8. Seznam použité literatury a zdrojů.....	48

ÚVOD

Od 1. května 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie a stala se jejím členským státem, se naše země začlenila do evropského sdružení států, které se snaží o ekonomickou a politickou spolupráci. Česká republika se tedy stala nejen součástí ekonomické, politické či bezpečnostní spolupráce, ale také součástí soudního systému Evropské unie, jehož hlavním úkolem je podle Smlouvy o založení Evropského společenství zajistit dodržování práva Společenství při výkladu a provádění této smlouvy na celém území Společenství.

Evropská unie je sdružení 27 evropských států, které se zavázaly ke spolupráci za účelem dosažení určitých stanovených cílů, které vedou k ekonomické, politické a sociální prosperitě. Dalo by se říci, že Evropská unie je mezinárodní organizací, která řeší vzájemné vztahy na úrovni jednotlivých členských států. V tomto případě by bylo srovnávání evropského soudního systému s jakýmkoli jiným soudním systémem jednoho členského státu nemožné. Ovšem soudní orgány Evropské unie se v mnoha ohledech chovají a jednají podobně jako vnitrostátní soudy, tudíž Evropská unie není mezinárodní organizací jako takovou. Na jednu stranu se zabývá vzájemnými vztahy a řeší spory na úrovni jednotlivých členských států a na druhou stranu se v určitých situacích vztahuje i na jednotlivce. V prvním případě tak Evropská unie činí v rámci druhého a třetího pilíře (unijní právo) a v druhém případě, kdy se vztahuje také na jednotlivce, jedná v rámci prvního pilíře (komunitární právo). Rozdíly mezi evropským soudním systémem a soudnictvím jednoho členského státu jsou tedy výrazné, ale jelikož Evropská unie je jedinečnou organizací s prvky národních judikatur, budou se tyto dva soudní systémy v mnoha ohledech chovat podobně. Také proto jsem se rozhodla ve své bakalářské práci zabývat tématem, které vychází z oblasti vzájemných vztahů mezi Evropskou unií a jednotlivých členských států, v případě mé práce se jedná o Českou republiku. Tématem mé bakalářské práce je tedy *„Komparativní analýza českého a evropského soudnictví“*.

Cílem této práce bude podrobněji porovnat oba soudní systémy (evropský soudní systém a český soudní systém) jako samostatná soudnictví a zjistit, zda a do jaké míry jsou odlišné nebo naopak podobné. K naplnění tohoto cíle použiji zrcadlové porovnávací metody, kdy v každém zvláštním oddílu mé práce budu porovnávat evropský soudní systém a následně český.

V první kapitole této práce se podrobněji zaměřím na právní základy, které jsou zásadní pro oba soudní systémy a podle nichž se tyto systémy primárně řídí. Právními základy budeme rozumět veškeré základní právní předpisy, které upravují činnost a organizaci obou soudnictví. Následující druhá kapitola bude pro mou práci zásadní, protože v ní budu popisovat organizační strukturu evropského a českého soudního systému.

Před tím, než se začnu zabývat organizací obou soudnictví, přiblížím všeobecná pravidla týkající se výkonu soudcovské funkce a zmíním další osoby, které se účastní na soudním řízení a jsou též pro řádné fungování důležité. Dále pak se stejným způsobem zaměřím na jazykové režimy obou soudních systémů. Jakmile obecně nastíním tuto problematiku, popíši podrobně organizační struktury evropského a českého soudnictví.

V poslední třetí kapitole mé práce upřu pozornost na soudní funkce, které plní soudní orgány v rámci příslušného soudního systému. Porovnáám, s jakými rozdíly vykonávají evropské a české soudní orgány funkce ústavního, správního, civilního, rozhodčího, mezinárodního a trestního soudu. Jako v předešlých kapitolách začnu nejprve evropským soudním systémem a poté budu analyzovat ten český. Výsledky, ke kterým dojdou, nebudu srovnávat na konci každé kapitoly zvlášť, ale zaměřím se na ně v jedné zvláštní kapitole na konci mé práce. Závěr mé bakalářské práce bude obsahovat shrnutí práce a hodnocení, zda jsem dosáhla stanovených cílů. Dále také bude obsahovat dvojjazyčný česko-francouzský glosář základních pojmů, které jsem ve své práci použila a použité zdroje, z nichž jsem čerpala.

Ještě před začátkem celé práce vysvětlím několik základních pojmů, které jsou z oblasti evropského a českého soudnictví a které považuji za důležité.

Evropský soudní systém - soustava třech soudních orgánů, jimiž je evropský soudní systém tvořen (Evropský soudní dvůr, Soud prvního stupně, Soud pro veřejnou službu)

Evropský soudní dvůr – hierarchicky nejvýše postavený soudní orgán evropského soudního systému

Smlouva o založení Evropského společenství – neboli „římská smlouva“ je zakládací smlouvou Evropského společenství, která byla podepsána v Římě 25. března 1957

Smlouva o založení Evropské unie – neboli „maastrichtská smlouva“, která byla podepsaná 7. února 1992 v Maastrichtu. Jedná se o revizní smlouvu, která zavedla oficiální pojem „Evropská unie“.

Statut Soudního dvora – právní předpis regulující činnost Evropského soudního dvora, Soudu prvního stupně a Soudu pro veřejnou službu

Unijní právo – právo zahrnující druhý a třetí pilíř Evropské unie, které upravuje vztahy mezi členskými státy v rámci těchto dvou pilířů

Komunitární právo – právo Evropského společenství, které zahrnuje právo prvního pilíře Evropské unie.

Český soudní systém – český soudní systém je tvořen obecným a zvláštním soudnictvím

Ústavní soud České republiky – hierarchicky nejvýše postavený soudní orgán v českém soudním systému

Zvláštní soudnictví – tato kategorie je tvořena Ústavním soudem České republiky, Nejvyšším správním soudem a rozhodčími soudy

Obecné soudnictví – kategorii obecného soudnictví tvoří na prvním článku okresní soudy, dále pak krajské soudy, dva vrchní soudy a Nejvyšší soud České republiky

Ústava České republiky – neboli Ústavní zákon č.1/1993 Sb. tvoří spolu s Listinou základních práv a svobod ústavní pořádek České republiky a je nejvyšším právním předpisem. Ústava České republiky byla přijata 16. prosince 1992.

Listina základních práv a svobod – neboli Ústavní zákon č.2/1993 tvoří spolu s Ústavou České republiky ústavní pořádek a je nejvyšším právním předpisem v České republice.

Pravomoc soudu – souhrn oprávnění a povinností, které zákon svěřuje soudům k výkonu jejich činnosti

Soudní funkce – soudní funkce, které se v rámci soudnictví uplatňují (ústavní, správní, civilní, rozhodčí, mezinárodní, trestní...)

1. PRÁVNÍ ZÁKLAD EVROPSKÉHO A ČESKÉHO SOUDNICTVÍ

Právním základem jednotlivých soudních systémů rozumíme základní právní předpisy, které tyto soudní systémy upravují. Jedná se o předpisy, bez kterých by soudnictví nemohlo řádně fungovat v žádné zemi. Jednotlivé právní prameny upravují oblasti organizační struktury soudnictví, kompetence soudů a soudců nebo také vlastní soudní řízení.

1.1. evropský soudní systém

Mezi právní základy, které upravují činnost a organizaci Evropského soudního dvora, Soudu prvního stupně a Soudu pro veřejnou službu, můžeme řadit *smlouvy* (Smlouva o založení Evropského společenství, Smlouva o založení Evropské unie), *jednotlivé statuty*, *jednací řády* těchto soudů a *další předpisy* týkající se činnosti soudů.

Základním právním předpisem Evropského soudního dvora je *Smlouva o založení Evropského společenství* (dále Smlouva o ES). Podle článku 7 odst. 1 této Smlouvy je Evropský soudní dvůr jedním ze základních orgánů Společenství, jenž zaručuje uskutečňování úkolů svěřených Společenství. Postavení Evropského soudního dvora je upraveno uceleně v článcích 220 až 245, Část pátá, Hlava I, Kapitola I, Oddíl 4 Smlouvy o ES.¹ Článek 220 této Smlouvy týkající se Evropského soudního dvora upravuje hlavní předmět činnosti, čímž je zajišťování dodržování práva Společenství při výkladu a provádění Smlouvy o ES. Evropský soudní dvůr tak musí činit v rámci svých svěřených pravomocí. Další články upravují záležitosti týkající se organizační struktury Evropského soudního dvora (soudci, jejich postavení a jmenování) a následující články pak upravují otázku sporů a řízení, které jsou před Evropským soudním dvorem vedeny.

Dalším právním předpisem Evropského soudního dvora je *Smlouva o založení Evropské unie* (dále Smlouva o EU). V tomto předpisu se nachází ustanovení o Evropském soudním dvoru jakožto o unijním orgánu. Podle článku 5 této Smlouvy Evropský soudní dvůr vykonává své pravomoci za podmínek a pro účely vymezené v této Smlouvě.² Dále pak podle článku 46 Smlouvy o EU jsou vymezena omezení pravomocí Evropského soudního dvora co se týče unijních záležitostí.

¹ *Evropské právo, Smlouva o založení Evropského společenství, článek 7, odst. 1*, Ostrava: Sagit, 2007, s. 7

² *Evropské právo, Smlouva o založení Evropské unie, článek 5*, Ostrava: Sagit, 2007, s. 108

Dalším základním předpisem, který detailně upravuje procesní fungování, postavení a činnost Evropského soudního dvora, je *Statut Soudního dvora Evropského společenství*.³ Podle článku 1 tohoto Statutu je Evropský soudní dvůr povinen vykonávat svou činnost v souladu se Smlouvou o ES, Smlouvou o EU a Smlouvou o založení Evropského společenství pro atomovou energii. Podle Smlouvy o ES je tento Statut tvořen zvláštním protokolem. V současné době je po mnoha úpravách platný Protokol o Statutu Soudního dvora Evropského společenství, který tvoří přílohu Niceské smlouvy. Tento protokol se zabývá zejména organizační úpravou evropského soudnictví. Statut Soudního dvora Evropského společenství obsahuje dohromady 64 článků s pravidly, které mají jak organizační, tak i procesní charakter. Skládá se ze slavnostní preambule, samotného prvního článku, dále pak ze šesti samostatných hlav a přílohy, která se zaměřuje na Soud pro veřejnou službu.

Důležitým právním předpisem, který stojí za zmínku, je také *Jednací řád Evropského soudního dvora*. Jako každý jiný soudní orgán, i Evropský soudní dvůr musí postupovat podle jednacího řádu, který si sám připraví a poté ho podle článku 223 Smlouvy o ES i přijímá. Podle téhož článku návrh textu vyžaduje schválení Rady a to kvalifikovanou většinou. Jednací řád je nezbytnou součástí při provádění a doplňování Statutu. Současný Jednací řád, podle kterého Evropský soudní dvůr postupuje, byl přijat 19. června 1991. Skládá se z preambule, základních ustanovení, pěti hlav a závěrečných ustanovení a příloh, které se zabývají státními svátky. Jednací řád dohromady obsahuje 124 článků.

Dle Karzela existují vedle těchto základních právních předpisů také další doplňující dokumenty obsahující pravidla týkající se postupu řízení, předkládání písemností, formy komunikace s kanceláří Evropského soudního dvora a dalších skutečností relevantních pro řízení před tímto soudem.⁴ Mezi tyto dokumenty můžeme řadit *Doplňkový řád*,⁵ který se zabývá otázkami jako je např. žádost o právní pomoc orgánů jednotlivých členských států nebo bezplatná právní pomoc účastníkům soudního řízení. Dále pak jsou to rovněž *Pokyny pro vedoucího soudní kanceláře Soudního dvora*⁶, neboli tzv. „kancléřský řád“, který upravuje činnost a závazky soudní kanceláře, které je povinen řádně plnit zejména vedoucí

³ *Statut Soudního dvora*, Dostupný z WWW<<http://curia.europa.eu>>

⁴ KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr*, Praha: ASPI, 2006, s. 96

⁵ *Doplňkový řád*, Dostupný z WWW: <<http://curia.europa.eu>>

⁶ *Pokyny pro vedoucího soudní kanceláře Soudního dvora (Instructions to the Registrar)*, Dostupný z WWW: <<http://curia.europa.eu>>

soudní kanceláře. V Pokynech pro vedoucího soudní kanceláře Soudního dvora jsou také upraveny podmínky o zaplacení administrativních poplatků Evropského soudního dvora, pravidla zveřejňování dokumentů Evropského soudního dvora a vedení soudního rejstříku.

1.2 český soudní systém

Za nejdůležitější právní prameny českého soudnictví jsou považovány *Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod*, dále pak mezi právní prameny upravující právě tuto oblast řadíme *jednotlivé zákony* vztahující se na soudní oblast a také *mezinárodní mnohostranné úmluvy*, které se zaměřují zejména na rozhodčí řízení.

1.2.1. ústavní pořádek České republiky

Jak už bylo uvedeno, základním právním pramenem upravující soudní systém v České republice je *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.*, neboli *Ústava České republiky*, která byla přijata 16. prosince 1992. O moci soudcovské se pojednává v Hlavě čtvrté a to ve člancích 81 až 96. Podle článku 81 soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.⁷ Ve článku 82 je upravena nezávislost a nestrannost soudců a možnosti jejich odvolání. Zároveň je zde upravena slučitelnost funkce soudce s jinými státními veřejnými funkcemi. Ve článku 83 až 89 se hovoří o Ústavním soudu jakožto o soudním orgánu ochrany ústavnosti.⁸ V těchto člancích je obsaženo nejen složení Ústavního soudu, ale i možnosti stíhání ústavních soudců, kompetence Ústavního soudu a rozhodnutí Ústavního soudu. V následujících člancích 90 až 96 se pojednává o organizaci českého soudnictví, hovoří se zde i o požadavcích, které musí splňovat soudci proto, aby mohli zastávat svou funkci, o rovnosti občanů před soudem a o soudním řízení jako takovém.

Dalším právním pramenem, který je součástí ústavního pořádku České republiky, je *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.*, neboli *Listina základních práv a svobod*.⁹ Předsednictvo České národní rady vyhlásilo Listinu základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku 16. prosince 1992. Listina základních práv a svobod je složena z šesti hlav, kde Hlava V je vymezena *Právu na soudní a jinou právní ochranu*. Články 36 až 40 Hlavy V upravují

⁷ *Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 81*, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

⁸ *Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 83*, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

⁹ *Listina základních práv a svobod*, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

zejména postavení občana v soudním řízení a zaručují mu práva, kterých se v případě potřeby může domáhat jak u soudního orgánu, tak u jiného příslušného státního orgánu.

Součástí ústavního pořádku České republiky jsou také ústavní zákony, ze kterých zmíním *Zákon č. 182/1993 Sb. ze dne 16. června 1993 o Ústavním soudu*, který upravuje organizaci a pravomoci Ústavního soudu České republiky jakožto soudního orgánu, který tvoří oddělenou skupinu specializovaného soudnictví.

1.2.2. ostatní zákony a mezinárodní úmluvy

Dalším neméně důležitých právním pramenem českého soudnictví jsou *jednotlivé zákony*, které se zaměřují na určité oblasti soudního systému. Oblast organizační struktury českých soudů upravuje zejména *Zákon č. 6/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů*¹⁰ (dále jen *Zákon o soudech a soudcích*). Postavení soudních úředníků upravuje *Zákon č. 189/1994 Sb. ze dne 27. září 1994 o vyšších soudních úřednících*.¹¹ Oblastí upravující průběh soudního řízení, neboli procesní právo, se zabývá zejména *Zákon č. 150/2002 Sb. ze dne 21. března 2002, soudní správní řád*,¹² který je hlavním právním předpisem správního soudnictví. Dále pak *Zákon č. 99/1963 Sb. ze dne 4. prosince, občanský soudní řád*,¹³ který je základním pramenem občanského práva procesního a upravuje postup soudů a účastníků v občanském soudním řízení. Také *Zákon 141/1961 Sb. ze dne 1. ledna 1962 o trestním řízení soudním (trestní řád)*,¹⁴ který upravuje normy trestního řízení a v neposlední řadě *Zákon č. 216/1994 Sb. ze dne 1. listopadu 1994, o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*¹⁵ upravující majetkové rozhodování sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci a výkon rozhodčích nálezů.

Posledním též velmi důležitým právním pramenem českého soudnictví jsou *mezinárodní mnohostranné úmluvy*. Tyto mezinárodní úmluvy se zaměřují hlavně na rozhodčí řízení s mezinárodním prvkem. Jedná se například o *Úmluvu o vykonatelnosti cizích rozhodčích*

¹⁰ *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů*, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

¹¹ *Zákon o vyšších soudních úřednících*, Dostupný z WWW:<<http://pravnipredpisy.cz>>

¹² *Zákon o soudním správním řádu*, Dostupný z WWW:<<http://pravnik.cz>>

¹³ *Zákon o občanském soudním řádu*, Dostupný z WWW:<<http://zakonycr.cz>>

¹⁴ *Zákon o trestním řízení soudním*, Dostupný z WWW:<<http://business.center.cz>>

¹⁵ *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*, Dostupný z WWW:<<http://asociace-rozhodci.cz>>

výroků č. 192/1931 Sb., Úmluvu o uznání a o výkonu cizích rozhodčích nálezů, Evropskou úmluvu o obchodní arbitráži a Úmluvu o civilním řízení.¹⁶

¹⁶ Úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků, Úmluva o uznání a o výkonu cizích rozhodčích nálezů, Evropská úmluva o obchodní arbitráži, Úmluva o civilním řízení, Dostupný z WWW:[http://<epravo.cz>](http://epravo.cz) a WWW:portal.justice.cz

2. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

V této klíčové kapitole mé práce se budu zabývat podrobnou strukturou obou soudních systémů. Zaměřím se zejména na organizaci soudnictví jak v České republice, tak i v Evropské unii a pokusím se ukázat a shrnout odlišnosti mezi těmito dvěma soudními systémy. Ještě před rozbořem organizace soudnictví v jednotlivých podkapitolách popíši vnitřní fungování obou soudních systémů a též jejich jazykový režim.

2.1. evropský soudní systém

Jak již bylo v mé práci řečeno, evropský soudní systém se skládá ze tří orgánů a to jsou: *Evropský soudní dvůr*, *Soud prvního stupně* a *Soud pro veřejnou službu*. Všechny tyto orgány jednají v rámci svěřených pravomocí. Celou druhou kapitolu rozdělím do menších oddílů, ve kterých se budu podrobně věnovat jednotlivým soudním orgánům a jejich organizační struktuře.

2.1.1. soudci a další osoby činné v soudním řízení

Než se začnu podrobně zabývat jednotlivými soudními orgány evropského soudního systému, je třeba si připomenout všeobecné podmínky, které musí soudci splnit proto, aby mohli vykonávat svou funkci. Tyto podmínky se vztahují na všechny orgány evropského soudnictví. Dále si uvedeme také ostatní personál, který se na soudní činnosti podílí.

Smlouva o ES přesně stanovuje podmínky, za kterých soudce může vykonávat svou funkci. Podle článku 223 této Smlouvy jsou soudci Evropského soudního dvora osobami, které poskytují veškeré záruky nezávislosti a které splňují všechny požadavky nezbytné k výkonu nejvyšších soudních funkcí v jejich zemích nebo jsou uznávanými znalci práva. Smlouva také stanoví, že soudci jsou do svých funkcí jmenováni po vzájemné dohodě vlád členských států na dobu šesti let.¹⁷ Součástí soudů jsou také generální advokáti, kteří jsou soudcům vždy k dispozici. Evropskému soudnímu dvoru je nápomocno osm generálních advokátů a Soud prvního stupně nemá přiděleny stálé generální advokáty. Podle článku 222 Smlouvy o ES je

¹⁷ *Evropské právo, Smlouva o založení Evropského společenství, článek 223*, Ostrava: Sagit, 2007, s. 44

úlohou generálních advokátů předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle Statutu Soudního dvora vyžadují jeho účast.¹⁸

Další osobou činnou u Evropského soudního dvora je tzv. soudce zpravodaj, který pochází z řad soudců a který má za hlavní úkol dopodrobna se zabývat určitým případem, který je mu přidělen na základě dohody ostatních soudců. Na závěr můžeme také zmínit soudce referendáře, který je soudcům kdykoli k dispozici a nápomocen.

2.1.2. jazykový režim evropského soudního systému

Jak vyplývá ze Smlouvy o ES a Smlouvy o EU, Evropská unie má k datu 31. 7. 2007 23 úředních jazyků. Dle nařízení 1/1958 má každý orgán Evropského společenství svůj specifický jazykový režim, ale Smlouva o ES neobsahuje žádné konkrétní úpravy co se týče jednacích jazyků jednotlivých orgánů Společenství.

Jedná-li se o přímou žalobu, soudní řízení je vedené v jazyce, ve kterém je sepsána žaloba, což může být jakýkoli úřední jazyk Evropské unie. Tímto pravidlem je zajištěna rovná možnost subjektů zahájit řízení před Evropským soudním dvorem. Jazyk, ve kterém se vede soudní řízení, je nazýván jednacím jazykem. Konkrétní pravidla týkající se výběru a použití jednacích jazyků jsou upraveny v Jednacím řádu Soudního dvora, přesněji v Kapitole 6. V této kapitole jsou obsaženy i všechny možné odchylky od obecných pravidel. Speciální režim používání jednacích jazyků se týká zejména oblasti řízení o předběžné otázce (podle článku 234 Smlouvy o ES). V tomto případě je jednacím jazykem úřední jazyk soudu členského státu, který k Evropskému soudnímu dvoru předložil žádost o výklad komunitárního práva v konkrétní oblasti, která je sporná.

Podle Jednacích řádu Soudního dvora¹⁹ je interním jazykem Evropského soudního dvora vždy francouzština. Ve francouzštině jsou řešeny všechny vnitřní záležitosti a probíhají v ní porady soudců, proto je nezbytně nutné, aby veškerý personál disponoval velmi dobrou znalostí tohoto jazyka.

¹⁸ *Evropské právo, Smlouva o založení Evropského společenství, článek 222*, Ostrava: Sagit, 2007, s. 44

¹⁹ *Jednacím řád Soudního dvora, články 29 až 31*, Dostupný z WWW:<<http://curia.europa.eu>>

Díky odbornému charakteru všech překládaných textů a dokumentů musí mít všichni soudní překladatelé právníké vzdělání a pracovní zkušenosti z oboru a velmi dobrou znalost francouzštiny. Překladatelé také perfektně ovládají angličtinu a němčinu. Většina dokumentů Evropského soudního dvora je překládána do všech 23 úředních jazyků členských států. Překládány jsou zejména rozsudky a usnesení, stanoviska generálních advokátů, sdělení Evropského soudního dvora, shrnutí z rozsudku a usnesení, korespondence mezi Evropským soudním dvorem a vnitrostátními soudy atd. V rámci Evropského soudního dvora funguje také ředitelství simultánního tlumočení, jehož úkolem je zajišťovat simultánní tlumočení během řízení u Evropského soudního dvora nebo během slavnostních návštěv a událostí.

2.1.3. Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr byl zřízen v roce 1952 Smlouvou o založení Evropského společenství uhlí a oceli (dále Smlouva o ESUO) jako nezávislý soudní orgán celého Společenství. Zakladatelé Společenství nechtěli zavést pouze druh ekonomické spolupráce členských států, ale také se snažili o zajištění určité právní ochrany.²⁰ Dle Pítrové a Pomahače Evropský soudní dvůr je konzervativní institucí, jejíž úlohou je profilovat Evropskou unii jako právní společenství a přispívat k respektování evropského práva.²¹ Sídlem Evropského soudního dvora byl zvolen Lucemburk v Lucembursku.

Evropský soudní dvůr je nejvýše postavený orgán evropského soudnictví, jehož význam je pro celou soudní strukturu zásadní. Veškerá činnost Evropského soudního dvora je založena na principu tzv. svěřených pravomocí, což znamená, že Evropský soudní dvůr může jednat pouze v rámci toho, co bylo stanoveno zakládacími smlouvami či ostatními předpisy. Přesněji podle článku 220 Smlouvy o ES Evropský soudní dvůr zajišťuje v rámci svých svěřených pravomocí dodržování práva při výkladu a provádění této smlouvy.²² Evropský soudní dvůr se zabývá otázkami, které jsou pro formování práva Evropského společenství prioritní a na něž je kladen velký důraz.

Evropský soudní dvůr je nyní složen z 27 soudců podle pravidla jednoho soudce z každého členského státu (podle článku 221 Smlouvy o ES). Tento počet je důležitý proto,

²⁰ KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr*, Praha: ASPI, 2006, s.

²¹ PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou ESD*, s. 9

²² *Evropský soudní dvůr, Smlouva o založení Evropského společenství, článek 220*, Ostrava: Sagit, s. 44

aby byl zastoupen právní řád každého členského státu. Českou republiku zastupuje prof. Jiří Malenovský. Funkci soudce Evropského soudního dvora může podle článku 223 Smlouvy o ES vykonávat osoba, která je naprosto nezávislá a osoba a která splňuje podmínky pro výkon funkce soudce ve svém členském státu. Soudcem u Evropského soudního dvora může být také osoba, která je uznávaná jako znalec práva. Nezávislost soudců je zajištěna absolutní neslučitelností s jinou administrativní či politickou funkcí, soudní imunitou a disciplinárním režimem zvláštní povahy (soudci mohou být za určitých podmínek disciplinárně stíháni jinými soudci). Postavení soudců je podrobněji upraveno ve Statutu a Jednácím řádu Evropského soudního dvora.

Z dalšího ustanovení Smlouvy o ES vyplývá, že soudci jsou ve funkci po dobu šesti let s možností znovujmenování a jsou vybíráni vládami členských států. Každé tři roky dochází k částečné obměně počtu soudců, což by mělo zajistit stabilitu Evropského soudního dvora. Při prvním zasedání Evropského soudního dvora musí soudci složit přísahu neboli slib. Soudci mezi sebou také volí předsedu Evropského soudního dvora, který vykonává funkci po dobu tří let s možností znovuzvolení. Podle článku 8 Jednacího řádu Evropského soudního dvora je hlavním úkolem předsedy v první řadě vést činnost Evropského soudního dvora. Dalším úkolem je tedy předsedat soudu, vést zasedání, jednání a porady Evropského soudního dvora. Současným předsedou Evropského soudního dvora je Vassilios Skouris pocházející z Řecka, který byl zvolen do funkce 7. října 2003.

Podle článku 221 Smlouvy o ES soudci během soudního řízení zasedají v senátech, ve velkém senátu nebo pokud je tak stanoveno i v plénu (všichni soudci dohromady). V případě zasedání v senátu je počet soudců stanoven na tři nebo pět soudců a v případě zasedání velkého senátu je tento počet stanoven na třináct soudců. Nejčastěji Evropský soudní dvůr zasedá v „malých senátech“. Rozhodnutí Evropského soudního dvora jsou přijímána kolektivně, což znamená, že individuální osobní stanoviska nejsou brána na zřetel.

Dle článku 222 Smlouvy o ES se Evropský soudní dvůr také skládá z osmi generálních advokátů, kteří pomáhají soudcům tím, že jim předkládají nestranné posouzení projednávané záležitosti. Soudce se tímto návrhem rozhodnutí řídit může, ale pokud ho neshledá správným, nemusí. Závěry generálních advokátů jsou zveřejňovány ve sbírce rozhodnutí stejně tak, jako samotná rozhodnutí. Dále pak Smlouva stanoví, že generální advokáti jsou do funkce

jmenování za stejných podmínek jako soudci a jejich počet může být zvýšen, pokud tak Rada jednomyslně rozhodne.

Velmi důležitou osobou při vedení soudního řízení je tzv. soudce zpravodaj. Tomuto soudci je od samého začátku přidělen určitý případ, kterému se po celou dobu řízení věnuje. Soudce zpravodaj je tedy pověřen podrobným zkoumáním případu a předložením odůvodněného návrhu rozhodnutí. Dále má každý soudce nebo generální advokát Evropského soudního dvora k dispozici tzv. referendáře. Další osobou, kterou nelze opomenout, je vedoucí soudní kanceláře, který je pověřen vedením administrativních záležitostí a praktickým fungováním Evropského soudního dvora. Kancléř také zajišťuje vydávání sbírky rozhodnutí, posudků a usnesení.

2.1.4. Soud prvního stupně

Soud prvního stupně byl zřízen 24. října 1988 (rozhodnutím Rady 88/591 Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského hospodářského společenství, Evropského společenství pro atomovou energii) a fungovat začal 31. října 1989. Soud prvního stupně byl založen proto, aby převzal část agendy Evropského soudního dvora. O jeho založení se uvažovalo již v sedmdesátých letech, ale až Jednotný evropský akt (JEA) položil jeho právní základ. Založením Soudu prvního stupně se začala používat metoda dvojinstančního řízení, což znamená, že účastníci soudního řízení se mohou v případě nespokojenosti odvolat k Evropskému soudnímu dvoru. Ze začátku Soud prvního stupně řešil pouze jednodušší případy jako jsou zaměstnanecké žaloby, později byly jeho pravomoci rozšířeny a postupně se začal zabývat přímými žalobami, které vznesli neprivilegovaní účastníci, což jsou jednotlivci (fyzické nebo právnické osoby). Administrativa, složení a činnost Soudu prvního stupně je založena na stejných principech a řídí se stejnými pravidly jako Evropský soudní dvůr. Sídlem Soudu prvního stupně byl zvolen Lucemburk v Lucembursku.

Přesný počet soudců Soudu prvního stupně je upraven ve Statutu Evropského soudního dvora, přesněji ve článku 48. K datu 31. 7. 2007 je tento soud složen z 27 soudců, jako je členských států. Každý členský stát Evropské Unie je zastoupen jedním soudcem. Za Českou republiku byla jmenována prof. Irena Pelikánová. Podle článku 224 Smlouvy o ES soudci, kteří vykonávají svou funkci u Soudu prvního stupně, jsou vybíráni na základě způsobilosti k výkonu vysokých soudních funkcí. Soudci jsou jmenováni vzájemnou dohodou zástupců

členských států na dobu šesti let a rovněž jako soudci Evropského soudního dvora skládají slavnostní přísahu. Jednou za tři roky dochází k obměně dvanácti nebo třinácti soudců. Jak dále vyplývá ze Smlouvy o ES soudci si mezi sebou volí předsedu Soudu prvního stupně, jehož funkční období je tříleté. Předseda může být zvolen opakovaně. Od 17. září 2007 vykonává funkci předsedy Soudu prvního stupně Marc Jaeger.²³

Dle Jednacího řádu Soudního dvora případy předložené Soudu prvního stupně mohou řešit buď malé senáty, velký senát nebo mohou být projednávány v plénu. Počet soudců v malých senátech je stanoven na pět nebo tři osoby. Velký senát se skládá z třinácti soudců a pokud se případ projednává v plénu, znamená to, že zasedají všichni soudci v plném počtu. Většina předložených případů je zpravidla projednávána v senátech po pěti či po třech soudcích.

Podle Smlouvy o ES Soud prvního stupně má možnost využít pomoci generálních advokátů zařazených k Evropskému soudnímu dvoru, kteří se dopodrobna zabývají konkrétním případem a podávají nezávislé posudky. Soud prvního stupně zpravidla využívá pomoci generálních advokátů v případě, kdy soud zasedá v plénu nebo pokud to skutková podstata věci vyžaduje. Stejně tak jako Evropský soudní dvůr i Soud prvního stupně disponuje soudní kanceláří, která se stará o administrativu soudu.

Jednací řád Soudu prvního stupně nabízí možnost řešení předložených případů pouze samosoudcem. Tato možnost může být využita jen ve chvíli, kdy je případ přidělen senátu složenému ze tří soudců. Pokud tak tříčlenný senát rozhodne, může být věc projednávána samosoudcem. Tato možnost nemůže být aplikována, pokud je věc přidělena velkému senátu nebo plénu.

Podle Smlouvy o ES je Soud prvního stupně příslušný rozhodovat o zaměstnaneckých žalobách, o žalobách na neplatnost aktu orgánu Společenství, o žalobách na nečinnost orgánu Společenství, o žalobách na náhradu škody a o žalobách na základě rozhodčí doložky.²⁴

²³ Úřední věstník Evropské unie, Dostupný z WWW:<<http://eur-lex.europa.eu>>

²⁴ *Evropské právo, Smlouva o založení Evropského společenství, články 230, 232, 235, 236, 238*, Ostrava: Sagit, 2007, s. 45, 46

2.1.5. Soud pro veřejnou službu

Nejmladší z těchto tří soudních orgánů je Soud pro veřejnou službu, který byl zřízen v roce 2004, fungovat začal až 12. prosince 2005. Soud pro veřejnou službu byl, stejně tak jako Soud prvního stupně, zřízen z důsledku přibývajících množství podaných žalob. Zřízením tohoto soudu se zmírnil nápor na Soud prvního stupně a též se zkvalitnila činnost celého evropského soudnictví. Soud řeší zejména případy týkající se zaměstnaneckých žalob. Sídlem byl též zvolen Lucemburk v Lucembursku.

Soud pro veřejnou službu se skládá ze sedmi soudců (Rada může počet soudců zvýšit), kteří mají stejné postavení jako soudci Soudu prvního stupně a musí mít bydliště přímo v Lucemburku. Dle Smlouvy o ES mají soudci šestileté funkční období s možností znovujmenování. Pro jmenování soudců existují u Soudu pro veřejnou službu úplně jiná pravidla než u Evropského soudního dvora nebo u Soudu prvního stupně, kde jsou soudci jmenováni po dohodě zástupců vlád jednotlivých členských států. U Soudu pro veřejnou službu jsou soudci jmenováni do funkce po jednomyslném usnesení Rady. Soudci jsou vybíráni ze státních příslušníků členských států poskytujících veškerých záruk nezávislosti a způsobilých k výkonu soudcovské činnosti.²⁵ Pro srovnání podle článků 223 a 224 Smlouvy o ES soudci u Evropského soudního dvora musí být způsobilí k výkonu nejvyšší soudcovské činnosti a soudci Soudu prvního stupně k výkonu vysoké soudcovské činnosti. Vyplyvá z toho tedy jistá hierarchie v závislosti na důležitosti jednotlivých soudních orgánů. Po nástupu do funkce musí soudci složit slavnostní přísahu. Jak dále vyplyvá z této Smlouvy, soudci si mezi sebou volí též předsedu Soudu pro veřejnou službu, který zastává svou funkci po dobu tří let s možností znovuzvolení. Předseda Soudu pro veřejnou službu předsedá plénu a senátu o pěti soudcích.

Soud pro veřejnou službu může o případech rozhodovat v plénu, v senátu složeného ze tří nebo z pěti soudců anebo samosoudcem. Většinou je volena varianta složení ze tří soudců. Také v případě Soudu pro veřejnou službu funguje soudní kancelář, která se stará o veškerou administrativu a organizační záležitosti. Soud pro veřejnou službu si sám volí vedoucího soudní kanceláře, jehož funkční období je šestileté.

²⁵ KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr*, Praha: ASPI, 2006, s. 320

2.2. český soudní systém

Organizační struktura soudnictví v České republice je odlišná od organizace soudnictví Evropského soudního dvora. Struktura českých soudů je v současné době upravena Ústavou České republiky ve člancích 91 a 92 a také Zákonem č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích. Tyto zákony postavily základy demokratického politického mechanismu. České soudnictví se rozděluje na obecné a zvláštní. Na prvním článku obecného soudnictví stojí *okresní soudy*, dále pak *krajské soudy*, dva *vrchní soudy* a *Nejvyšší soud České republiky*. Kategorie zvláštních soudů je tvořena zejména *Ústavním soudem České republiky*, jehož organizační strukturu budu podrobněji zkoumat, dále pak *Nejvyšším správním soudem* a *rozhodčími soudy*.

České soudnictví má oproti tomu evropskému za sebou dlouhou historii, během které prošlo řadou změn a úprav, které se podepsaly na konečné podobě českého soudního systému, jaký ho známe dnes. Dle Schelleové a Schelle prošlo české soudnictví v roce 1989 po pádu socialismu významnými změnami, které byly důležité pro formování soudního systému jaký známe dnes. Po roce 1989 byla organizace českého soudnictví a veškerá organizace justičních orgánů výrazně novelizována. Tato novelizace byla značně ovlivněna prvorepublikovou a rakousko-uherskou justiční organizací. Zásadním zákonem, který se týkal těchto změn, byl Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Dalším neméně důležitým zákonem byl Zákon č. 6/2002 o soudech a soudcích. Další novelizující zákony se týkaly soudní správy či sídel a obvodů soudů, dále pak došlo k obnovení občanského soudního řádu a trestního řádu. Po roce 1993, kdy na místo ČSFR (Česko-slovenská federativní republika) vznikla samostatná Česká republika, byly zrušeny všechny soudní orgány na úrovni federace. Po několika letech byly znovu uzákoněny a vytvořeny vrchní soudy, které byly zrušeny v době socialismu. Dále pak došlo ke zrušení vojenského soudnictví a rozhodčí soudnictví se začínalo výrazně prosazovat.²⁶

2.2.1. soudci a přísedící

Stejně tak jako u evropského soudnictví si i u toho českého nejprve uvedeme všeobecné podmínky, po jejichž splnění může soudce a přísedící vykonávat svou funkci a následně si uvedeme i jiné osoby, které se podílejí na řádném průběhu soudního řízení.

²⁶ SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. a kolektiv. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*, Praha: Eurolex Bohemia, 2004. s. 205, 206, 207

Postavení soudců a přísedících upravuje Zákon č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích.

Dle tohoto zákona může být soudcem nebo přísedícím stanoven státní občan České republiky, který je způsobilý k právním úkonům a který je bezúhonný, za předpokladu že jeho zkušenosti a jeho morální vlastnosti dávají záruku, že svou funkci bude zastávat řádně, v den ustanovení soudcem nebo přísedícím dosáhl minimálního věku 30 let a souhlasí se svým ustanovením do funkce a přidělením k určitému soudu.

Dále zákon říká, že soudce musí mít ukončené vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice a musí složit odbornou justiční zkoušku. V dalších člancích zákon stanoví funkční období soudců a přísedících. Soudce vykonává svou funkci bez časového omezení, kdežto funkční období přísedícího je stanoveno na 4 roky. Dle § 63 tohoto zákona je soudce jmenován do funkce prezidentem republiky a dle § 64 je přísedící okresního soudu jmenován do funkce zastupitelství obcí v obvodu okresního soudu a přísedící krajského soudu je jmenován zastupitelství kraje. Pokud soudce a přísedící splňuje všechny tyto podmínky a je vybrán do výkonu funkce, musí podle § 62 tohoto zákona složit slib.²⁷

V rámci Ústavního soudu České republiky se hovoří i o funkci soudce zpravodaje, který vykonává stejnou činnost jako soudce zpravodaj u Evropského soudního dvora. Soudci zpravodaji je přidělen případ, kterým se zabývá podrobněji. Soudcem zpravodajem je určen vždy jeden z ústavních soudců.

2.2.2. jazykový režim českého soudního systému

Dle občanského soudního řádu, trestního řádu a Zákona o Ústavním soudu je soudní řízení před českými soudy vedeno ve většině případů v češtině. Ovšem pokud jednotlivé fyzické osoby chtějí při ústním jednání nebo jiném osobním kontaktu využívat svůj mateřský jazyk, mohou tak učinit. Jedná-li účastník nebo vedlejší účastník, který je fyzickou osobou nebo vypovídá-li svědek nebo znalec v jiném než českém jazyce, přibere soud tlumočníka; nemusí tak se souhlasem účastníků učinit, má-li být výpověď učiněna ve slovenském jazyce.²⁸

²⁷ Zákon o soudech a soudcích, Hlava II Soudci a přísedící, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

²⁸ Zákon o Ústavním soudu, paragraf 33, odstavec 2, Dostupný z WWW:<<http://concourt.cz>>

Obdobně soud přibere tlumočnicka, jde-li o osoby hluché, němé nebo hluchoněmé, nelze-li se s nimi dorozumět jiným spolehlivým způsobem.²⁹

2.2.3. Ústavní soud České republiky

Ústavní soud České republiky tvoří spolu s Nejvyšším správním soudem a rozhodčími soudy kategorii zvláštních neboli specializovaných soudů, které jsou izolované od soudů obecných. V tomto oddílu se budu věnovat podrobnému popisu pouze Ústavního soudu jako soudního orgánu, který stojí na vrcholu soudní soustavy českých soudů.

Ústavní soud je samostatný a naprosto nezávislý orgán soudní moci, jehož činnost a organizační struktura jsou upraveny ve člancích 83 až 89 Hlavy IV Ústavy České republiky. Hlavním posláním Ústavního soudu je především zaručovat soudní ochranu ústavnosti a plnění ostatních rozhodovacích funkcí. Ústavní soud sídlí v Brně.

a) organizace Ústavního soudu České republiky

Ústavní soud je složen z patnácti soudců, kteří jsou jmenováni prezidentem republiky a za souhlasu Senátu. Prezident republiky také jmenuje předsedu a dva místopředsedy Ústavního soudu. Předsedou Ústavního soudu je k datu 25. 4. 2009 JUDr. Pavel Rychetský. Soudci vykonávají svou funkci po dobu deseti let a proto, aby se mohli stát ústavními soudci, musí splňovat zákonem stanovené podmínky, které byly uvedeny v předešlém pododdílu (bezáuhonný občan, právnické vzdělání, praxe v oboru, neslučitelnost funkcí, nestrannost, nezávislost atd.). Navíc soudcem Ústavního soudu může být pouze občan, který je volitelný do Senátu (tedy je starší čtyřiceti let) a vykonal nejméně desetiletou praxi v právnickém povolání. Soudcovské funkční období začíná od doby, kdy soudce složí slavnostní přísahu neboli slib: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.*“³⁰ Soudci Ústavního soudu mají odlišné postavení, než mají ostatní soudci. Ústavní soudci mají suplementární práva jako například právo na imunitu nebo právo na odepření svědectví, která jsou upravena ve článku 86 Ústavy. Ve článku 86 §1 stojí, že soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu a odepře-li Senát

²⁹ Zákon o Ústavním soudu, paragraf 33, odstavec 3, Dostupný z WWW:<<http://concourt.cz>>

³⁰ Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 85, paragraf 2, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.³¹ Dále pak ve článku 86 §3 je psáno, že soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.³²

b) rozhodovací činnost Ústavního soudu České republiky

O závažnějších věcech a ve věcech ústavnosti a zákonnosti právních předpisů rozhoduje Ústavní soud v plénu, což znamená, že na rozhodování se podílí všichni soudci. Většinou jsou rozhodnutí přijata, pokud se pro vysloví alespoň většina všech soudců. Dále pak Ústavní soud rozhoduje v senátech. Senáty jsou dohromady čtyři, jsou složeny ze tří soudců a jsou stálé. Za pomoci senátů se rozhoduje ve věcech, o kterých nerozhoduje plénum. Každý tento senát má svého předsedu, kterého jmenuje předseda Ústavního soudu na dobu jednoho roku. V rámci Ústavního soudu existuje také tzv. kárný senát, který je složen z pěti soudců, kteří jsou určení plénem. Kárný senát rozhoduje o věci za přítomnosti všech pěti členů a může tak činit pouze většinou hlasů. Tento senát se zabývá kárným proviněním soudce Ústavního soudu.

Jak již bylo řečeno, osoba činná v průběhu soudního řízení Ústavního soudu je také soudce zpravodaj, kterým je pověřen jeden z ústavních soudců. Soudci zpravodaji je přidělen určitý případ, který je u soudu projednáván a jeho úkolem je zabývat se tímto případem.

Jak vyplývá z ustanovení 87 Ústavy České republiky Ústavní soud rozhoduje zejména „o zrušení zákonů a jednotlivých ustanovení, pokud jsou v rozporu s ústavním pořádkem“³³ a „o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených práv a svobod.“³⁴ Dále pak dle Ústavy České republiky rozhoduje Ústavní soud v oblasti veřejné volby poslance nebo senátora, v oblasti stížností vznesených orgánem státní samosprávy proti neoprávněnému zásahu státu, ve věci žaloby vznesené Senátem proti prezidentu republiky, ve věci rozhodnutí prezidenta republiky rozpustit Senát nebo Poslaneckou sněmovnu, v oblasti činnosti a zrušení politických stran, v oblasti rozhodnutí vynesných mezinárodním soudem, v oblasti pravomocí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, v oblasti provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské

³¹ Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 86, paragraf 1, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

³² Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 86, paragraf 3, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

³³ Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 87, odstavec 1a, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

³⁴ Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 87, odstavec 1d, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

unii a v neposlední řadě dle článku 87 odstavce 2 rozhoduje o tom, zda je mezinárodní smlouva v souladu s ústavním pořádkem.³⁵

2.2.4. Nejvyšší soud České republiky

Nejvyšší soud tvoří vrcholný orgán celé soustavy obecných soudů, který podle § 14 Zákona č. 6/2002 o soudech a soudcích rozhoduje ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a trestním řízení.³⁶ Nejvyšší soud České republiky sídlí v Brně.

Nejvyšší soud je složen z předsedy, místopředsedů soudu, předsedů kolegií a předsedů senátů. Předsedkyní Nejvyššího soudu je k datu 25. 4. 2009 JUDr. Iva Brožová. Veškerá rozhodovací činnost je v rukou soudců, předseda soudu a místopředsedové soudu se dále zabývají státní správou Nejvyššího soudu a předsedové senátů a kolegií mají na starost organizaci a řádné fungování senátů a kolegií. Každý soudce má dále k dispozici asistenta soudce, který proto, aby byl jmenován do funkce, musí splňovat zákonem stanovené podmínky. Asistenti soudců jsou soudcům v mnoha směrech nápomocni. Soudci Nejvyššího soudu tvoří tzv. kolegia (obchodní, občanskoprávní a trestní), která vznikají podle oblasti soudcovské činnosti.

Nejvyšší soud rozhoduje ve většině případů v *senátech* složených ze tří soudců (předseda a dva soudci). Pokud je tak stanoveno zákonem soud rozhoduje ve velkých senátech kolegií, které se skládají z devíti soudců, mezi nimiž je zvolen předseda. Tyto senáty vznikají v rámci příslušného kolegia. Nejvyšší soud může rovněž rozhodovat o věcech v plénu. Dle Zákona č. 6/2002 o soudech a soudcích Nejvyšší soud České republiky rozhoduje zejména ve věci mimořádných opravných prostředků v případech, které jsou stanoveny zákonem, dále pak v jiných případech stanovených zvláštním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, v níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena, o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů, vyžaduje-li to zvláštní právní předpis nebo mezinárodní smlouva, s níž souhlasil Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.³⁷ Nejvyšší soud také vydává Sbírku soudních rozhodnutí a stanovisek, ve kterých

³⁵ Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 87, odstavce 1 a 2, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

³⁶ Zákon o soudech a soudcích, Oddíl 4 Organizace a činnost soudů, §14, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

³⁷ Zákon o soudech a soudcích, Oddíl 4 Organizace a činnost soudů, Nejvyšší soud, paragraf 14, odstavce 1 a 2, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

jsou publikovány vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu a ostatních soudů a jednotlivá stanoviska Nejvyššího soudu podle Zákona o soudech a soudcích.

2.2.5. vrchní soudy

Jak jsem se již zmínila ve druhé podkapitole, v době totality byly vrchní soudy zrušeny a obnoveny byly až po pádu socialismu, tedy až po roce 1989. Činnost těchto soudních orgánů byla upravena Zákonem č. 17/1993 Sb., který doplňoval Zákon o soudech a soudcích z roku 1991. V České republice fungují pouze dva vrchní soudy, Vrchní soud v Praze a Vrchní soud v Olomouci. Vrchní soud v Praze zahájil svou činnost 1. ledna 1993, to znamená od doby, kdy vešel zákon v účinnost. Vrchní soud v Olomouci začal fungovat až o 3 roky později, 1. ledna 1996.

Jako u obou předešlých soudů, tak i u vrchního soudu je hlavní rozhodovací činnost v rukou soudců. Předseda a místopředsedové soudu vynášejí rozsudky a vedou soudní řízení, ale starají se také o oblast státní správy vrchního soudu. K datu 25. 4. 2009 je předsedou Vrchního soudu v Praze JUDr. Vladimír Stibořík a Vrchního soudu v Olomouci JUDr. Jaroslav Holubec. Předsedové senátů mají na starost řádné fungování senátů a podílejí se také na rozhodovací činnosti. Soudci vrchních soudů zasedají v *senátech* složených ze tří soudců, tj. předsedy soudu a dvou soudců.

Dle Zákona o soudech a soudcích rozhodují vrchní soudy v případech stanovených zákony o řízení před soudy jako odvolací soudy ve věcech, v nichž rozhodovaly v prvním stupni krajské soudy, které patří do jejich obvodu a v dalších případech, které stanovuje zákon.³⁸ Předseda vrchního soudu dává na základě pravomocných rozhodnutí vrchního soudu a soudů, které patří do obvodu vrchního soudu, Nejvyššímu soudu podněty ke sjednocení rozhodování soudů. Je-li o to požádán Nejvyšším soudem, podává předseda vrchního soudu vyjádření před zaujetím stanoviska Nejvyšším soudem.³⁹

³⁸ Zákon o soudech a soudcích, Oddíl 4 Organizace a činnost soudů, Vrchní soud, paragraf 25, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

³⁹ Zákon o soudech a soudcích, Oddíl 4 Organizace a činnost soudů, Nejvyšší soud, paragraf 14, odstavce 1 a 2, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

2.2.6. krajské soudy

Krajské soudy představují druhý článek české soudní soustavy a sídlí v hlavních městech krajů čili v krajských městech. V obvodech některých krajských soudů jsou zřizovány také jejich pobočky.

Dle Zákona o soudech a soudcích jsou krajské soudy složeny z předsedy soudu, místopředsedů, předsedů senátů a ostatních soudců. Rozhodovací činnost u soudu vykonávají soudci a také přísedící. Kromě nich ji vykonává také předseda krajského soudu a místopředsedové, kteří se zabývají i oblastí státní správy krajského soudu a okresních soudů. Stejně tak jako u okresních soudů se předsedové soudních senátů starají o organizaci a vedení těchto senátů. Dalšími osobami, které se podílejí na průběhu soudního řízení, jsou soudní tajemníci, justiční čekatelé a soudní úředníci.

Soudci krajských soudů zasedají v *senátech*. Pokud je tak stanoveno zákonem, krajský soud rozhoduje *samosoudcem*. Jestliže senáty rozhodují jako soudy prvního stupně v trestních věcech, skládají se z předsedy a dvou přísedících. Pokud však senáty rozhodují v ostatních věcech, skládají se z předsedy senátu a dvou soudců. Funkci samosoudce vykonává předseda senátu nebo jiný soudce.

Jak upravuje Zákon o soudech a soudcích, krajské soudy rozhodují v případech stanovených zákonem o řízení před soudy jako odvolací soudy ve věcech, v nichž rozhodovaly v prvním stupni okresní soudy, které patří do jejich obvodu. Dále pak v případech stanovených zákonem o řízení před soudy rozhodují krajské soudy také jako soudy prvního stupně a to ve věcech správního soudnictví, v oblasti civilního řízení, v oblasti obchodních věcí a v oblasti trestních věcí (rozhoduje o trestných činech s odnětím svobody nad 5 let).⁴⁰

2.2.7. okresní soudy

Okresní soudy tvoří nejnižší článek české soudní soustavy a jsou prvním stupněm při soudním řízení trestním i civilním. Okresní soudy sídlí v okresních městech.

⁴⁰ Zákon o soudech a soudcích, Oddíl 4 organizace a činnost soudů, Krajské soudy, paragraf 29 a 32, Dostupný z WWW: <<http://nsoud.cz>>

Dle Zákona o soudech a soudcích jsou okresní soudy složeny z předsedy soudu, místopředsedy (místopředsedů), předsedů senátů a dalších soudců. Soudci a přísedící vykonávají především rozhodovací činnost, což znamená, že soudí a vynášejí rozsudky. Kromě rozhodovací činnosti také vedou a řídí celý soudní proces. Předsedové a místopředsedové okresních soudů vykonávají kromě rozhodovací činnosti také státní správu okresních soudů. Předsedové senátů organizují a řídí činnost soudních senátů. Senát je složen z předsedy senátu a dvou přísedících. Předsedou senátu může být pouze soudce. Další osoby, které se podílí na průběhu soudního řízení okresních soudů, jsou vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci, justiční čekatelé a soudní vykonavatelé.

Ve většině případů je soudní řízení vedeno *samosoudcem* a pokud je stanoveno zákonem jinak, o věci rozhodují *soudní senáty*.

Jak dále vyplývá ze Zákona o soudech a soudcích, okresní soudy rozhodují ve věcech v oblasti civilního řízení (občanské právo, exekuční řízení, rodinné právo...), v oblasti obchodního práva a v oblasti trestního řízení.

3. FUNKCE EVROPSKÉHO A ČESKÉHO SOUDNÍHO SYSTÉMU

Hlavním úkolem této samostatné kapitoly bude zjistit, jaké funkce plní oba soudní orgány v rámci příslušného soudního systému a jak moc jsou v tomto ohledu odlišné. Nejprve se zaměřím na fungování Evropského soudního dvora a poté budu rozebírat funkci českých soudů.

3.1. evropský soudní systém

Jak vyplývá ze dvou předešlých kapitol této práce, evropský soudní systém a český soudní systém se v mnoha ohledech velmi liší. Co se týče funkcí obou soudních systémů, nebude tomu jinak. Podle článků 230 až 239 Smlouvy o založení Evropského společenství je Evropský soudní dvůr vybaven řadou pravomocí, které mu napomáhají plnit jeho funkce. Smlouva o založení Evropského společenství hovoří zejména o pravomoci rozhodovat *spory mezi členskými státy*, které souvisí s předmětem této Smlouvy, rozhodovat *o žalobách podaných členskými státy, ostatními orgány Evropského společenství nebo fyzickými a právníckými osobami* za podmínek stanovených touto Smlouvou, rozhodovat *o předběžných otázkách*, jejichž oblasti působnosti jsou vymezeny rovněž touto Smlouvou, rozhodovat *spory o náhradu škody* podle čl. 288 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodovat *spory na základě rozhodčí doložky* atd. Všechny tyto pravomoci jsou výlučné, což znamená, že Evropský soudní dvůr je vykonává výlučně sám, bez pomoci vnitrostátních soudů či jiných orgánů Společenství.

Jak již bylo zmíněno, všechny pravomoci přidělené Evropskému soudnímu dvoru mu pomáhají plnit určité funkce. Podle Jiřího Zemánka⁴¹ Evropský soudní dvůr plní úkoly typické pro národní soudy ústavní, správní, civilní, rozhodčí, jakož i mezinárodní. To nám ukazuje, že Evropský soudní dvůr se liší od národních soudů tím, že vykonává všechny tyto funkce sám, kdežto v jednotlivých státech existují specifické soudy, zabývající se jednou z těchto oblastí.

Evropský soudní dvůr plní zejména funkci mezinárodního soudu, kdy „vydává posudky o platnosti mezinárodních dohod, které ES hodlá uzavřít“.⁴² Zde jde o posudek upravený

⁴¹ ZEMÁNEK, J. *Evropský soudní dvůr*, Dostupný z WWW:<<http://euroactiv.cz>>

⁴² ŠLOSARČÍK, I. *Právní rámec evropské integrace*, s. 102

článkem 227 SES. Dle Svobody pokud Evropský soudní dvůr plní funkci mezinárodního soudu, rozhoduje zejména o sporech mezi členskými státy.⁴³

Pokud Evropský soudní dvůr plní funkci analogickou ústavního soudu, vykonává „rozhodnutí ve sporech o práva a povinnosti orgánů ES a členských států“.⁴⁴ Dle Šlosarčíka se jedná například o žalobu na neplatnost (podle článku 230 SES) a řízení pro porušení smluvní povinnosti (podle článku 226 SES). Dle Svobody se jedná zejména o žalobu na neplatnost aktů.

Pokud Evropský soudní dvůr plní funkci analogickou správního soudu, vykonává jednak „rozhodnutí ve sporech o práva a povinnosti v poměru občan – evropská administrativa“⁴⁵ a jednak „výklad práva Společenství v rámci sporu před národním soudem o právech a povinnostech v poměru občan – národní administrativa“.⁴⁶ V prvním případě se podle Šlosarčíka jedná o zaměstnanecké žaloby (podle článku 236 SES) a v případě druhém jde o řízení o rozhodnutí předběžné otázky (podle článku 234 SES). Dle Svobody se naopak v tomto případě jedná o žalobu na nečinnost orgánů (podle článku 232 SES).

V případě, kdy Evropský soudní dvůr plní funkci analogickou civilního soudu, vykonává v první řadě „rozhodnutí ve sporech o práva a povinnosti v poměru občan – ES, při nichž byla orgány ES nebo jeho zaměstnanci způsobena škoda“⁴⁷, dále pak „výklad práva Společenství v rámci sporu u národního soudu o právech a povinnostech v poměru občan – občan“.⁴⁸ Dle Šlosarčíka se zde jedná o žalobu na náhradu škody (podle článku 235 SES) a o řízení o rozhodnutí předběžné otázky (podle článku 234 SES) a dle Svobody jde zejména o zaměstnanecké žaloby.

Za předpokladu, že Evropský soudní dvůr plní funkci analogickou rozhodčího soudu, vykonává „rozhodování sporů o práva a povinnosti ES, jeho orgánů, členských států nebo soukromých osob, byla-li pro určitý právní vztah sjednána rozhodčí doložka příslušnosti ESD

⁴³ SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*, Praha: C. H. Beck, 2007, s. 97

⁴⁴ ŠLOSARČÍK, I. *Právní rámec evropské integrace*, s. 100

⁴⁵ tamtéž, s. 101

⁴⁶ tamtéž, s. 101

⁴⁷ tamtéž, s. 102

⁴⁸ tamtéž, s. 102

jako smírčího soudu“.⁴⁹ V tomto případě se podle Šlosarčíka i Svobody jedná o rozhodčí řízení, které je podrobně upraveno ve článku 238 SES.

Evropský soudní dvůr *neplní funkci analogickou trestního soudu*. Podle Jiřího Zemánka⁵⁰ bude trestněprávní funkci plnit až v době, kdy bude přijata evropská úprava Corpus Juris, která bude mít za hlavní cíl potírat hospodářskou kriminalitu vedenou proti zájmům Společenství, čímž jsou myšleny například daňové úniky nebo zneužívání úředního postavení při přijímání finanční podpory ze strukturálních fondů Evropské Unie.

3.2. český soudní systém

Český soudní systém se co do plnění soudních funkcí odlišuje od toho evropského. V rámci evropského soudního systému je to právě Evropský soudní dvůr, který vykonává všechny funkce najednou. Funguje současně obdobně jako ústavní, správní, civilní, rozhodčí a mezinárodní soud. V České republice je tomu ale jinak, funkce ústavního, správního, civilního, trestního a rozhodčího soudu jsou vykonávány specializovanými soudy.

Ústavní soud české republiky je jediným soudním orgánem, který plní funkci ústavního soudnictví. Podle článku 87 Ústavy České republiky tento soud řeší otázku ústavnosti zákonů a jiných právních předpisů a v případě rozporu s ústavním pořádkem má pravomoc tyto zákony a právní předpisy zrušit. Ústavní soud je podle článku 83 Ústavy soudním orgánem, který zajišťuje ochranu ústavnosti.

Pokud soudy plní funkci správního soudnictví, zajišťují podle článku 36 Listiny základních práv a svobod možnost přezkoumání rozhodnutí vydaného orgánem veřejné správy v soudním řízení v případě, že se jedinec cítí být poškozen tímto rozhodnutím. Správní soudy jsou prostředkem právní ochrany před protiprávním rozhodnutím orgánu veřejné správy.

Podle Zákona 6/2002 Sb. o soudech a soudcích⁵¹ soudy, které plní funkci civilního soudnictví, řeší spory mezi dvěma stranami, které spadají do pravomoci soudů jednajících

⁴⁹ŠLOSARČÍK, I. *Právní rámec evropské integrace*, s. 102

⁵⁰ZEMÁNEK, J. *Evropský soudní dvůr*, Dostupný z WWW:<<http://euroactiv.cz>>

⁵¹*Zákon o soudech a soudcích*, Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>

v oblasti občanského soudního řízení. V tomto případě, kdy soud rozhoduje o sporu mezi dvěma stranami, vystupuje jako nezávislá třetí strana.

Pokud soud vykonává funkci trestního soudnictví, je podle článku 90 Ústavy České republiky⁵² jediným soudním orgánem, který má pravomoc rozhodovat o vině a trestu za trestné činy. Podrobněji je výkon funkce trestního soudu upraven Zákonem 6/2002 Sb. o soudech a soudcích, kde se hovoří o rozhodování soudu o vině obžalovaného a v případě, že je obžalovaný shledán vinným, tak i o ukládání trestů a opatření zákonem stanoveným způsobem.

Pokud soud vykonává funkci rozhodčího soudnictví, mluvíme o tzv. alternativním způsobu řešení sporů. Základní právní normou, která upravuje právě rozhodčí řízení je Zákon 216/1994 Sb.⁵³. Pomocí rozhodčího řízení jsou řešeny zejména majetkové spory mezi dvěma stranami, které jsou ochotné přistoupit na dohodu. Rozhodce zde plní funkci nezávislého a nestranného posuzovatele.

⁵² Ústava České republiky, Hlava IV Moc soudní, článek 90, Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>

⁵³ Zákon 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Dostupný z WWW:<<http://asociace-rozhodci.cz>>

4. SROVNÁNÍ A HODNOCENÍ

Jak z celé práce vyplývá, evropský a český soudní systém jsou dva odlišné systémy jak z hlediska organizační struktury, tak i soudních funkcí či základních právních předpisů, podle nichž se řídí. V úvodu jsem si vybrala postup, jakým budu tuto práci sepisovat a tudíž na příštích řádcích porovnáám jednotlivé kapitoly a zhodnotím odlišnosti mezi soudními systémy.

První kapitola se zabývá právními základy, které upravují organizaci a činnost obou soudních systémů. Jak můžeme pozorovat, evropský soudní systém vychází ze zakládajících a revizních smluv, které byly připraveny a podepsány hlavními představiteli členských států Evropského společenství. To znamená, že na podobě evropského soudnictví se nepodílel pouze jeden stát, ale vyplynula z dlouhodobého vyjednávání více členských států. Tyto zakládací smlouvy spolu se Statutem Soudního dvora Evropského společenství upravují obecně fungování evropských soudních orgánů. Dále můžeme sledovat, že mezi základní právní prameny evropského soudnictví řadíme také právní předpisy, které se zaměřují na procesní fungování soudních orgánů. Jedná se o Jednací řád Evropského soudního dvora, což je dokument, který si Evropský soudní dvůr sám připraví a poté i schválí.

Co se týče českého soudního systému, ten se řídí zejména dle Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod a Zákonu o soudech a soudcích. První dva předpisy byly přijaty v roce 1992 a Zákon o soudech a soudcích byl přijat v roce 2002. Tyto základní právní předpisy upravují současný soudní systém, který začal fungovat v České republice po roce 1993, tedy po pádu socialismu. Ovšem český soudní systém má za sebou mnoho staletí historického vývoje, během nichž se vyvíjel a utvářel do současné podoby. Naopak Evropská unie byla založena až v padesátých letech 20. století. Oproti českému soudnímu systému je to velmi mladý soudní systém, jehož historie není tak obsáhlá. Dále pak zakládající smlouvy Evropské unie vycházejí ze vzájemného usnesení představitelů několika evropských států. Vznik Evropské unie a také nezávislého soudního orgánu vyplývá z kolektivního rozhodnutí několika států, které se podílely na sepsání zakládajících smluv, kdežto české soudnictví po roce 1993 upravují právní předpisy, které vyplynuly z usnesení hlavních představitelů jednoho státního útvaru. Dalšími právními prameny českého soudního systému jsou jednotlivé zákony, které se věnují určité soudní oblasti.

Následující druhá kapitola, která je pro celou práci klíčová, se zabývá organizační strukturou obou soudních systémů. Nejprve se zaměřuji na soudce a ostatní osoby, které se účastní soudního řízení a jsou pro jeho průběh důležité a také na jazykový režim soudních systémů. Co se týče podmínek pro výkon funkce soudce, odlišnosti jsou jen minimální. V obou soudních systémech musí funkci soudce vykonávat osoba, která je nezávislá, dosáhla vysokoškolského vzdělání v oboru a nevykonává jinou funkci, která by nebyla slučitelná se soudcovskou funkcí. Je tomu tak proto, že všeobecné podmínky pro výkon funkce soudce u evropského soudního orgánu vychází z podmínek, které jsou právně zakotveny v jednotlivých členských státech Evropské unie.

Nicméně v oblasti jazykového režimu obou soudních systémů je celkem komplikované srovnat rozdíl. Hlavním problémem je to, že Evropská unie je složena z 27 států a úředních jazyků je dohromady 23.

Naopak v České republice je oficiálním jazykem čeština, tudíž jednacím jazykem soudního řízení je až na několik výjimek také čeština. V případě evropského soudnictví je to ovšem jinak. Interním jazykem, ve kterém jsou vedeny porady soudců, je francouzština. Ovšem velké rozdíly jsou případech přímé a nepřímé žaloby. Pokud je žaloba přímá, soudní řízení probíhá v jednom jazyce, v jakém byla žaloba sepsána, což je jeden z úředních jazyků Evropské unie. V případě řízení o předběžné otázce jsou pravidla zase jiná, jednacím jazykem je jazyk toho členského státu, který pokládá Evropskému soudnímu dvoru otázku a žádá o výklad práva. Proto je v tomto případě velmi těžké posoudit, zda jsou tyto rozdíly v jazykovém režimu obou soudních systémů zásadní.

Po tomto rozboru soudcovských funkcí a jazykového režimu následuje rozbor organizace evropského a českého soudnictví. Zde jsou už rozdíly výrazné a zásadní. Zatímco evropský soudní systém se skládá ze tří soudních orgánů (Evropský soudní dvůr, Soud prvního stupně a Soud pro veřejnou službu), český soudní systém je členěn na pět článků. Nejnižším článkem českého soudnictví jsou okresní soudy, dále pak krajské soudy, vrchní soudy, Nejvyšší soud a nejvyšší článek soustavy tvoří Ústavní soud.

Podobnost mezi soudními systémy můžeme sledovat v hierarchickém uspořádání soudních orgánů. V rámci evropského soudního systému je hierarchicky nejvýše postaven Evropský soudní dvůr, na který je kladen velký důraz a který řeší závažnější případy a žaloby.

Důležitost soudních orgánů se postupně snižuje. Soud prvního stupně řeší kauzy a žaloby méně závažné a Soud pro veřejnou službu řeší zejména zaměstnanecké žaloby. Stejně tak vrcholným orgánem české soudní soustavy je Ústavní soud České republiky, jehož agenda se zaměřuje pouze na závažnější případy stanovené zákonem a důležitost se postupně také snižuje přes Nejvyšší soud České republiky, dva vrchní soudy, krajské soudy až k okresním soudům.

Podobnost nalezneme i v oblasti působnosti vrcholných orgánů soudních systémů. Jak Evropský soudní dvůr, tak i Ústavní soud České republiky zajišťují dodržování práva na celém území jejich působnosti. V případě Evropského soudního dvora se jedná o celé území Evropské unie a v případě Ústavního soudu o celé území České republiky.

Poslední třetí kapitola se podrobně zabývá funkcemi, které jednotlivé soudní orgány plní. Zde jsou rozdíly zásadní. Z hlediska soudních funkcí se český soudní systém dělí na obecné soudnictví a soudnictví zvláštní. V rámci obecného soudnictví působí okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy a Nejvyšší soud a v rámci zvláštního soudnictví jsou to Ústavní soud, Nejvyšší správní soud a rozhodčí soudy. V České republice různé soudní funkce vykonávají jednotlivé soudní orgány a to podle oblasti svojí působnosti. To znamená, že v českém státě mají jednotlivé soudy přiděleny soudní funkce, které plní, například Ústavní soud České republiky plní funkci ústavního soudu, dále pak zde jsou správní soudy, civilní soudy, rozhodčí soudy a soudy plnící funkci trestního soudnictví. Ovšem jelikož se jedná pouze o interní soudní systém jednoho státu, české soudy neplní funkci mezinárodních soudů.

Oproti tomu Evropský soudní dvůr plní najednou funkce obdobné ústavního soudu, správního soudu, civilního, ale funkci trestního soudu Evropský soudní dvůr neplní. Evropský soudní dvůr je ale soudním orgánem, který plní funkci mezinárodního soudu, což znamená, že řeší spory mezi jednotlivými členskými státy.

Z celé práce tedy vyplývá, že rozdíly mezi evropským soudním systémem a českým soudním systémem jsou markantní. Dokazuje nám to zejména druhá kapitola, která srovnává rozdíly v organizační struktuře obou soudních systémů. Jak už bylo ve srovnání obou soudních systémů zmíněno, tyto výrazné odlišnosti nejen v organizační struktuře vycházejí mimo jiné z historického vývoje obou soudních systémů. Zatímco český soudní systém, stejně tak jako ostatní národní soudní systémy, má za sebou dlouhodobé formování po několik

staletí, evropský soudní systém je mladým systémem, který začal být vytvářen až ve 20. století.

Dle doktora Klause-Dietera Borchardta⁵⁴ se v padesátých a šedesátých letech 20. století uplatňoval u Evropského soudního dvora francouzský a německý model soudnictví. Tyto dva modely se projevovaly zejména ve formulaci rozsudků. Po rozšíření Společenství v roce 1973, kdy k Evropskému hospodářskému společenství přistoupila Velká Británie, Irsko a Dánsko se u Evropského soudního dvora začal objevovat anglosaský model soudnictví, což se projevuje hlavně v častějším užívání metody precedentu nebo zasahováním soudců do soudního řízení. Podle Borchardta můžeme také dělit historii Evropského soudního dvora na období aktivismu a období, kdy je Evropský soudní dvůr spíš pasivní. Období aktivismu probíhalo od padesátých až do sedmdesátých let a jedná se o období, kdy Evropský soudní dvůr formuluje principy, které jsou velmi důležité pro jeho další vývoj a pro chápání evropského práva. V osmdesátých letech pak probíhá období, kdy Evropský soudní dvůr neformuluje základní principy, ale udržuje již zažitý systém.

Rozdíl mezi evropským a českým soudnictvím je ten, že Evropský soudní dvůr musí upravovat a střežit právo na celém území Evropské unie, což znamená na území 27 členských států, kdežto české soudy kontrolují výkon práva pouze na území České republiky, z čehož vyplývá, že agenda Evropského soudního dvora je o poznání rozsáhlejší a také závažnější, protože řeší spory na mezinárodní úrovni. Jak jsem již v úvodu své práce naznačila, Evropská unie je v jistých ohledech mezinárodní organizací, která upravuje vztahy mezi členskými státy a Evropský soudní dvůr je nezávislým soudním orgánem, který dohlíží na řádné fungování celého Společenství. Naopak český soudní systém se, stejně tak jako všechny ostatní národní soudní systémy, vztahuje zejména na své občany a nemůže fungovat jako mezinárodní soudní orgány.

Je ale důležité si uvědomit, že i když v celé bakalářské práci porovnávám a popisuji obě soudnictví jako dva absolutně odlišné soudní systémy působící na jiných územích, jedná se o soudní systémy, které pracují společně a existuje mezi nimi vzájemný vztah spolupráce.

⁵⁴ BORCHARDT, K.-D. *ABC práva Evropských společenství*, Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2004, s. 61

Smlouva o založení Evropské unie vytvořila novou strukturu Evropské unie se třemi pilíři, která je najednou politická a hospodářská. V rámci prvního pilíře se uplatňuje *komunitární právo* a hovoří se o oblasti působnosti Společenství. V rámci druhého a třetího pilíře, kdy druhý pilíř představuje společnou bezpečnostní a zahraniční politiku a třetí pilíř policejní a justiční spolupráci v trestních věcech, se uplatňuje *právo unijní*. Pokud hovoříme o unijním právu, jedná se o mezinárodní právo, které upravuje vztahy mezi jednotlivými členskými státy. V tomto případě, kdy bychom uvažovali o evropském soudním systému jako o soudním systému mezinárodní organizace, by bylo nemožné jej srovnávat s českým soudním systémem.

Na druhou stranu komunitární právo je autonomní právní řád, který přímo upravuje postavení jednotlivce a to v oblasti volného pohybu osob, zboží, kapitálu, služeb a v oblasti společné zemědělské politiky, a proto je srovnání evropského soudního systému a soudnictví jednoho členského státu možné.

Z počátku se jednotlivec nemohl dovolávat žádným způsobem komunitárního práva, proto Evropský soudní dvůr definoval vlastnosti tohoto práva, aby umožnil jednotlivci využít výhod, které komunitární právo má. Jedná se o pět vlastností komunitárního práva, mezi které řadíme bezprostřední použitelnost komunitárního práva, přímý účinek, nepřímý účinek, odpovědnost členského státu za škodu způsobenou jednotlivcům a přednost komunitárního práva před národním právem.

Zásada bezprostřední použitelnosti znamená, že právní předpis vydaný Evropskou unií se ihned po svém vzniku uplatňuje ve členských státech. Další *zásada přímého účinku* vyplynula z rozsudku VAN DUYN a říká, že jednotlivec má možnost dovolat se nadnárodních práv u národního soudu. Přímý účinek má dvě roviny a to vertikální, kdy se jednotlivec dovolává ke státu a horizontální, která funguje mezi dvěma sobě rovnými subjekty (stát versus stát, jednotlivec versus jednotlivec). Přímý účinek je přiznán několika směrnicím, ale pro případ, že směrnice nemá přímý účinek, vymyslel Evropský soudní dvůr *zásadu nepřímého účinku*. Nepřímý účinek je povinnost národního soudu vykládat vnitrostátní právo v souladu s právem komunitárním (ve světle eurokomformního výkladu). Další *zásada odpovědnosti členského státu za škodu způsobenou jednotlivcům* znamená, že členský stát je odpovědný za škodu, kterou způsobil jednotlivci, ale pouze pokud stát poruší komunitární závazek a vznikne újma jednotlivci a mezi tímto porušením závazku a způsobenou škodou je přímá závislost. Tato zásada se uplatňuje v případě, že směrnice není přímo účinná a není zde ani možnost

požadovat eurokomformní výklad. Poslední *zásada přednosti komunitárního práva před národním právem* vyplynula z rozsudku COSTA vs. ENEL a ta říká, že komunitární právo nebo komunitární norma mají vždy přednost před právem nebo normou národní.

Všechny tyto vlastnosti komunitárního práva pomáhají jednotlivci dovolávat se tohoto práva a bránit své zájmy v případě, že byl státem poškozen. Tyto vlastnosti výrazně přibližují evropský soudní systém k národním soudnictvím a zároveň nám vysvětlují, proč je možné porovnávat evropský soudní systém s českým soudním systémem, i přestože by se na první pohled mohlo zdát, že právě toto srovnání není možné.

Tato výrazná podobnost je také zapříčiněna tím, že evropský soudní systém je vytvořen na základě všech soudních systémů členských států Evropské unie, tudíž zde vzájemný vztah musí být a Evropská unie nemůže fungovat bez spolupráce svých členských států, které ji tvoří. Ovšem tím, že české soudnictví je součástí evropského soudního systému, musí daným způsobem dodržovat ustanovení Evropského soudního dvora a musí jednotlivá nařízení aplikovat do svého vnitrostátního soudního systému. Pokud by se český soudní systém nepodřídil pravidlům a neaplikoval nařízení Evropského soudního dvora, může být proti němu vznesena žaloba. Evropský soudní dvůr tak chce docílit jednotného výkladu a aplikace komunitárního práva na celém území Evropské unie a také spolupráce členských států s evropským soudním systémem.

5. ZÁVĚR

Úkolem této bakalářské práce bylo porovnat české a evropské soudnictví zejména z hlediska jejich organizačních struktur. Tento úkol nebyl snadný, protože porovnat dva soudní systémy, které nejsou na první pohled na stejné úrovni a nepracují stejným způsobem, je prakticky nemožné. Na jedné straně stojí soudní systém Evropské unie, tedy soudní systém fungující na principech mezinárodní organizace, a na druhé straně stojí soudní systém jednoho členského státu, který nemá s mezinárodním soudnictvím nic společného.

Pokud bych porovnávala dva soudní systémy dvou členských států, byl by zde veliký rozdíl a to proto, že tyto dvě soudnictví by fungovaly na podobných principech, odlišnosti mezi jejich organizačními strukturami by nebyly tak markantní a v oblasti soudních funkcí bychom výrazné odlišnosti také nenašli. I porovnání z hlediska historie by bylo jednodušší, protože státní útvary mají za sebou dlouhou řadu let vývoje a formování, která se podílela na současné podobě jejich soudnictví. Z toho vyplývá, že pokud bych tedy porovnávala soudní systémy dvou státních útvarů, zabývala bych se dvěma velice podobně pracujícími systémy, tudíž naplnění cíle práce by bylo snazší.

Jak už jsem ale v úvodu celé práce naznačila, evropský soudní systém je sice systémem, který plní zejména funkci mezinárodního soudnictví, což znamená, že upravuje vztahy mezi státy, ale tento systém je zvláštní tím, že v mnoha ohledech pracuje obdobně jako národní soudnictví (vztahuje se také na jednotlivce). A právě z tohoto důvodu není komparace těchto dvou soudních systémů zcela nemožná.

Cílem této bakalářské práce bylo tedy porovnat tyto dva soudní systémy za použití zrcadlové metody a zjistit, do jaké míry jsou si podobné nebo odlišné a jakým způsobem. Myslím si, že se mi tento cíl podařilo naplnit zejména ve druhé kapitole této práce, která se věnuje porovnání obou soudnictví z hlediska jejich organizačních struktur. V této kapitole je jasně vidět, do jaké míry historický vývoj ovlivnil současnou podobu obou soudních systémů. Ovšem i přestože organizace evropského a českého soudního systému je z hlediska jednotlivých článků soudnictví odlišná, najdeme zde ale také mnoho faktorů, které pracují obdobně a dokazují nám, že soudní systém Evropské unie má mnoho společného s národními soudními systémy.

Závěrem bych tedy chtěla znovu zdůraznit, že i když evropský soudní systém a český soudní systém porovnávám v celé práci jako dvě odlišná soudnictví a hledám rozdíly, které z porovnání plynou, jedná se o dva systémy, které pracují ve vzájemné shodě a spolupráci. Evropský soudní systém plní zejména funkci mezinárodního soudnictví a řeší tak vzájemné vztahy mezi členskými státy, ale díky existenci komunitárního práva, se vztahuje i na jednotlivce, a tím pádem se stává jedinečným soudním systémem, který v mnoha ohledech pracuje podobně jako národní soudnictví. Jako je tomu tak u národních soudů, i v případě evropského soudnictví se jednotlivce může dovolávat svých práv u Evropského soudního dvora jakožto nezávislé soudní instituce Evropské unie.

Z hlediska složitosti vzájemných vztahů mezi Evropskou unií a jejími členskými státy je toto téma velmi zajímavé. Myslím si, že tato práce splnila požadavky zadání, ale daný rozsah bakalářské práce neumožňuje hlouběji rozvinout vytyčené téma a podrobněji porovnat oba soudní systémy, což by bylo zajímavé. Z mého pohledu mi tato práce pomohla prohloubit znalosti v oblasti soudnictví a pochopit komplikovaný vztah mezi evropským a českým soudním systémem.

6. ČESKO-FRANCOUZSKÝ GLOSÁŘ

Jak již bylo v úvodu zmíněno, tato bakalářská práce obsahuje i dvojjazyčný glosář pojmů, které jsem vybrala a které považuji za důležité. Myslím, že tyto pojmy jsou v celé práci často používané a proto jsem se rozhodla je vložit do glosáře. K vytvoření glosáře jsem využila *Česko-francouzský, francouzsko-český právní slovník* autorky Markéty Larišové, který byl vydán nakladatelstvím Aleš Čeněk v Plzni v roce 2006, dále pak jsem využívala internetových online slovníků a také oficiálních stránek Evropského soudního dvora (www.curia.europa.eu).

Doplňkový řád	Règlement additionnel (<i>nom, m</i>)
generální advokát	avocat général (<i>nom, m</i>)
interní jazyk	langue interne (<i>nom, f</i>)
jazykový režim	régime linguistique (<i>nom, m</i>)
jednací jazyk	langue de procédure (<i>nom, f</i>)
Jednací řád Soudního dvora	Règlement de procédure de la Cour de justice (<i>nom, m</i>)
kasační stížnost	pourvoi en cassation (<i>nom, m</i>)
krajský soud	Tribunal régional (<i>nom, m</i>)
mezinárodní úmluva	convention internationale (<i>nom, f</i>)
Nejvyšší soud	Cour suprême (<i>nom, f</i>)
odvolání	appel (<i>nom, m</i>)
okresní soud	Tribunal de district (<i>nom, m</i>)
plénum	assemblée plénière (<i>nom, f</i>)
Pokyny pro vedoucího soudní kanceláře	Instructions au greffier de la Cour de justice (<i>nom, f, pl</i>)
předseda soudu	président de la juridiction (<i>nom, m</i>)
přísedící	assesseur (<i>nom, m</i>)
řízení o předběžné otázce	renvoi préjudiciel (<i>nom, m</i>)

senát	chambre (<i>nom, f</i>)
Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii	Traité instituant la Communauté européenne de l'énergie atomique (<i>nom, m</i>)
Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli	Traité instituant la Communauté européenne du charbon et de l'acier (<i>nom, m</i>)
Soud pro veřejnou službu	Tribunal de la fonction publique (<i>nom, m</i>)
Soud prvního stupně	Tribunal de première instance (<i>nom, m</i>)
Soudce	juge (<i>nom, m</i>)
soudce zpravodaj	juge rapporteur (<i>nom, m</i>)
úřední jazyk	langue officielle (<i>nom, f</i>)
velký senát	grande chambre (<i>nom, f</i>)
vrchní soud	Cour supérieure (<i>nom, f</i>)
základní právní předpis	règlement fondamental juridique (<i>nom, m</i>)
zákon	acte législatif (<i>nom, m</i>)
žaloba	recours (<i>nom, m</i>), requête (<i>nom, f</i>), action de justice (<i>nom, f</i>), demande (<i>nom, f</i>)
žaloba na náhradu škody	recours en indemnité (<i>nom, m</i>)
žaloba na nečinnost	recours en carence (<i>nom, m</i>)
žaloba na neplatnost	recours en annulation (<i>nom, m</i>)
žaloba na nesplnění povinnosti	recours en manquement (<i>nom, m</i>)

7. RÉSUMÉ

Le dossier de bachelier sur le thème „*L'analyse comparative de la justice européenne et tchèque*“ s'occupe de deux systèmes judiciaires, qui sont en principe différents, mais en même temps ils travaillent en relation bilatérale. Alors au premier rang l'objet de ce dossier est de trouver ces différences et postérieurement dans la conclusion de tout le dossier de les comparer et évaluer. Le dossier de bachelier est divisé en trois parties, qui sont aussi divisées en sous-chapitres qui s'occupent d'un de deux systèmes judiciaires mentionnés.

Premier chapitre ayant le titre „*Le fond juridique de la justice européenne et tchèque*“ décrit les règlements juridiques choisis, qui ont l'importance fondamentale pour la fonction de deux justices. Les règlements essentiels régulant la fonction de la justice européenne sont notamment les traités constitutifs s'occupant la structure organisateur des juridictions et les règlements particuliers régulant le déroulement de la procédure judiciaire. Au sein de la justice tchèque les règlements fondamentaux juridiques sont notamment Constitution de la République tchèque et Liste des droits fondamentaux et les actes législatifs particuliers qui régulent les domaines particulières judiciaires.

Seconde chapitre cruciaux avec le titre „*La structure organisateur*“ s'occupe de la structure organisateur des systèmes juridiques mentionnés. Dans le chapitre on décrit les éléments particuliers judiciaires qui créent le système judiciaire européen même tchèque et leurs compositions, les activités et les compétences. En outre on décrit aussi les régimes linguistiques qui sont différents pour les deux systèmes judiciaires et les conditions générales qui le juge doit remplir pour qu'il puisse exercer cette fonction.

Troisième dernier chapitre ayant le titre „*Les fonctions de la justice européenne et tchèque*“ s'occupe des fonctions qui les organes judiciaires européens et tchèques exercent au sein de son système judiciaire. Dans ce chapitre on décrit la fonction des organes judiciaires comme les juridictions constitutionnelles, civiles, administratives, arbitrales, pénales et internationales et on distingue si les systèmes judiciaires particuliers exercent ces fonctions au moyen des juridictions spécialisées ou bien pas.

La conclusion de ce dossier de bachelier est divisée en deux sous-chapitres. Le premier sous-chapitre de la conclusion s'occupe de comparaison de toutes

les différences qui ont résulté de ce dossier et postérieurement le seconde sous-chapitre évalue si l'objet a été atteint et puis on évalue toutes les différences et conclusions.

8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

1. KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr*. Praha: ASPI, 2006, ISBN 80-7357-201-X
2. PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora 1. díl*. Praha: Linde, 2001, ISBN 80-7201-204-5
3. PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora 2. díl*. Praha: Linde, 2001, ISBN 80-7201-252-5
4. POMAHAČ, R. *Evropské právo – stručný přehled*. Praha: Karolinum, 2003, ISBN 80-246-0576-7
5. ŠLOSARČÍK, I. *Politický a právní rámec evropské integrace*. Praha: Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2005, ISBN 80-903237-5-8
6. BORCHARDT, K.-D. *ABC práva Evropských společenství*. Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2004, ISBN 80-239-2561-X
7. HAKENBERG, W. *Základy evropského práva*. Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 80-7179-924-6
8. SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 80-7179-857-6
9. HAD, M., URBAN, L. *První pilíř Evropské unie*. Praha: Linde, 2000, ISBN 80-8586-438-X
10. *Jak funguje Evropská unie*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky, 2007, ISBN 92-79-03649-1
11. *Evropské právo – základní dokumenty*. Ostrava: Sagit, 2007, ISBN 978-80-7208-640-5
12. SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. a kolektiv *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2004, ISBN 80-86432-65-3
13. HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. *Dělba soudní moci v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, ISBN 80-210-3318-5
14. RYBA, J., SOUČKOVÁ, M. *Správní soudnictví v České republice*. Praha: ORAC, 1999, ISBN 80-86199-08-8
15. STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, ISBN 80-210-3271-5
16. ZOULÍK, F. *Soudy a soudnictví*. Praha: C. H. Beck, 1995, ISBN 80-7179-005-2
17. SLÁDEČEK, V. *Ústavní soudnictví*. Praha: C. H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-694-8
18. DOSTÁL, M. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000*. Praha: Linde, 2003, ISBN 80-7201-462-5

19. SCHELLEOVÁ, I. A kolektiv. *Organizace soudnictví a právní služby*. Praha: Alfa Publishing, 2006, ISBN 80-86851-39-7
20. HLAVSA, P. *Občanský soudní řád, soudní řád správní a předpisy související*. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-706-5
21. *Občanský soudní řád*. Ostrava: Sagit, 2009, ISBN 978-80-7208-731-0
22. *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*. Ostrava: Sagit, 2009, ISBN 978-80-7208-738-9
23. LARIŠOVÁ, M. *Česko-francouzský, francouzsko-český právní slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 978-80-7380-111-3

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. *Statut Soudního dvora* [on-line]. [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW:<<http://curia.europa.eu>>
2. *Doplňkový řád* [on-line]. [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW:<<http://curia.europa.eu>>
3. *Pokyny vedoucího soudní kanceláře Soudního dvora* [on-line]. [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW:<<http://curia.europa.eu>>
4. *Jednací řád Soudního dvora* [on-line]. [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW:<<http://curia.europa.eu>>
5. *Úřední věstník Evropské unie* [on-line]. [cit. 2009-02-28]. Dostupný z WWW:<<http://eur-lex.europa.eu>>
6. *Ústava České republiky* [on-line]. [cit. 2009-03-09]. Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>
7. *Listina základních práv a svobod* [on-line]. [cit. 2009-03-09]. Dostupný z WWW:<<http://psp.cz>>
8. *Zákon o soudech a soudcích a dalších přisedících* [on-line]. [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW:<<http://nsoud.cz>>
9. *Zákon o vyšších soudních úřednících* [on-line]. [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW:<<http://pravnipredpisy.cz>>
10. *Zákon o soudním správním řádu* [on-line]. [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW:<<http://pravnik.cz>>
11. *Zákon o občanském soudním řádu* [on-line]. [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW:<<http://zakonycr.cz>>
12. *Zákon o trestním řízení soudním* [on-line]. [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW:<<http://business.center.cz>>

- 13.** *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů* [on-line]. [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW:<<http://asociace-rozhodci.cz>>
- 14.** *Zákon o Ústavním soudu* [on-line]. [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW:<<http://concourt.cz>>
- 15.** *Úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků, Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích výroků, Evropská úmluva o obchodní arbitráži, Úmluva o civilním řízení* [on-line]. [cit. 2009-03-11]. Dostupný z WWW:<<http://epravo.cz>> a WWW:<<http://portal.justice.cz>>
- 16.** ZEMÁNEK, J. *Evropský soudní dvůr* [on-line]. 2002-05-27 [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW:<<http://euractiv.cz>>